

Begrijp je wat je leest?

*Een praktijkgericht onderzoek naar
persoonlijk Bijbellezen onder mbo-jongeren*

Leden van de werkgroep Identiteit & Vorming

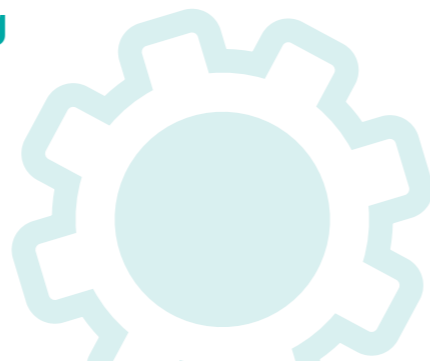
Harmen Mooiweer BA, docent Hoornbeeck College Amersfoort

Wicher Hoeve BA, docent Hoornbeeck College Kampen

Drs. Alice Middelkoop-Stijsiger, coördinator Kenniscentrum

Ko Biersteker MA, docent Hoornbeeck College Goes

Reindert Blom MA, docent Hoornbeeck College Gouda

De werkgroep Identiteit & Vorming is onderdeel van het Kenniscentrum. Het doel van de werkgroep Identiteit & Vorming is het doen van kleinschalig praktijkgericht onderzoek hoe de ontwikkeling van een christelijke identiteit bevorderd kan worden. Met dit onderzoek wil deze werkgroep docenten, ouders en catecheten helpen om mbo-jongeren de weg te wijzen in hun zoektocht door heta leven. Deze werkgroep bouwt voort op eerdere bevindingen van het lectoraat 'Vorming vanuit de Bron' (2015-2019) van drs. N. van Steensel.

Werkgroep Identiteit & Vorming (2023).

Amersfoort: Hoornbeeck College.

Begrijp je wat je leest?

Een praktijkgericht onderzoek naar persoonlijk Bijbellezen onder mbo-jongeren.

Het christelijk geloof heeft als ultiem doel God te eren en onze naaste lief te hebben. De taak voor christelijke opvoeders om kinderen op te voeden tot dit doel, lijkt een onmogelijke opgave. Toch maken we in afhankelijkheid van Gods genade, onze kinderen vertrouwd met de belangrijkste onderdelen van het christelijk geloof. Zo leren wij hen bidden, Bijbellezen en nemen wij hen mee naar de kerk. Een christelijke opvoeder maakt het kind niet alleen vertrouwd met deze praktijk, maar hij leeft het voor, legt het uit en helpt het kind het zich eigen te maken. Dit leerproces gaat doorgaans niet vanzelf, daarom is het goed om na te denken wat helpend kan zijn bij deze opvoedtaak. Dit was ook een van de conclusies van het lectoraat *Vorming vanuit de Bron* ten aanzien van persoonlijk Bijbellezen bij (v) mbo-jongeren: 'Ouders en andere opvoeders moeten dat bewust aanleren.' Daarom heeft de werkgroep Identiteit & Vorming een onderzoek uitgevoerd naar het aanleren van persoonlijk Bijbellezen onder mbo-jongeren. Aangezien vorming niet plaatsvindt in een vacuüm, richt dit onderzoek zich niet alleen op mbo-jongeren, maar ook op hun opvoeders. Zo kunnen we resultaten mogelijk ook aan de opvoedcontext relateren.

De vraag die bij het onderzoek centraal staat is: *Op welke manier kunnen opvoeders persoonlijk Bijbellezen aanleren bij mbo-jongeren?* Daaruit volgen een aantal deelvragen:

1. Wat is reeds bekend hoe persoonlijk Bijbellezen bij mbo-jongeren kan worden bevorderd?
2. In hoeverre is de manier van persoonlijk Bijbellezen van mbo-jongeren vergelijkbaar met die van hun opvoeders?
3. In hoeverre kunnen docenten inschatten wat mbo-jongeren van een Bijbeltekst begrijpen?
4. Welke stimulerende en belemmerende factoren ervaren mbo-jongeren en ouders bij het aanleren van persoonlijk Bijbellezen?

De uitkomsten van dit onderzoek geven inzicht in het persoonlijk Bijbellezen bij mbo-jongeren en monden uit in praktische handvatten hoe opvoeders mbo-jongeren kunnen ondersteunen bij het aanleren van persoonlijk Bijbellezen. We werken hierbij niet aan een maakbare godsdienst, maar we zijn ervan overtuigd dat de Heilige Geest de geloofsopvoeding kan en wil zegenen.

Dit onderzoek is opgedeeld in meerdere deelonderzoeken. Voor de eerste vraag is er onderzoek gedaan naar (wetenschappelijke) literatuur over (persoonlijk) Bijbellezen onder jongeren. De bevindingen die daarin naar voren zijn gekomen, zijn verwerkt in de enquête en interviews. De tweede deelvraag is onderzocht met een enquête onder studenten, ouders en docenten. De derde door zowel docenten als studenten een Bijbelpassage te laten lezen en daarover vragen te beantwoorden. De student geeft daarbij aan wat hij van de passage begrijpt en de docent spreekt zijn verwachtingen over het begrip van de studenten. Voor de beantwoording van de vierde vraag zijn we in gesprek gegaan met studenten en ouders.

De resultaten van dit onderzoek publiceert de werkgroep in een reeks van korte bijdragen die verschijnen als nieuwsbrief. Zo kun je elke keer iets over dit onderzoek lezen, zonder er veel tijd er aan kwijt te zijn. Zo mogelijk geven we een vraag of tip mee om te overdenken of te bespreken. Aan het eind van de reeks worden alle bijdragen gebundeld tot een uitgave

We hopen dat dit onderzoek bijdraagt aan het gesprek over persoonlijk Bijbellezen bij mbo-jongeren, zodat onze jongeren deze praktijk aanleren en meer en meer verworteld raken in het christelijk geloof.

Alice Middelkoop, werkgroep Identiteit & Vorming.

¹ Van Steensel, N. (2017). Lectoraat Vorming vanuit de Bron. Opvoeden tot zelfstandigheid. Amersfoort: Hoornbeeck College, p. 56.

Bijbelleesgedrag vergelijkbaar met opvoeders?

Hoe belangrijk is de Bijbel voor onze mbo-jongeren? Lezen mbo-jongeren even vaak persoonlijk de Bijbel als hun ouders? Vragen waar we in ons onderzoek een antwoord op proberen te vinden. We nemen je mee in onze onderzoeksreis, en rapporteren regelmatig over de vondsten. Deze startpublicatie maakt onderdeel uit van de vraag: In hoeverre is de manier van persoonlijk Bijbel lezen van mbo-jongeren vergelijkbaar met die van hun opvoeders?

Achtergrond

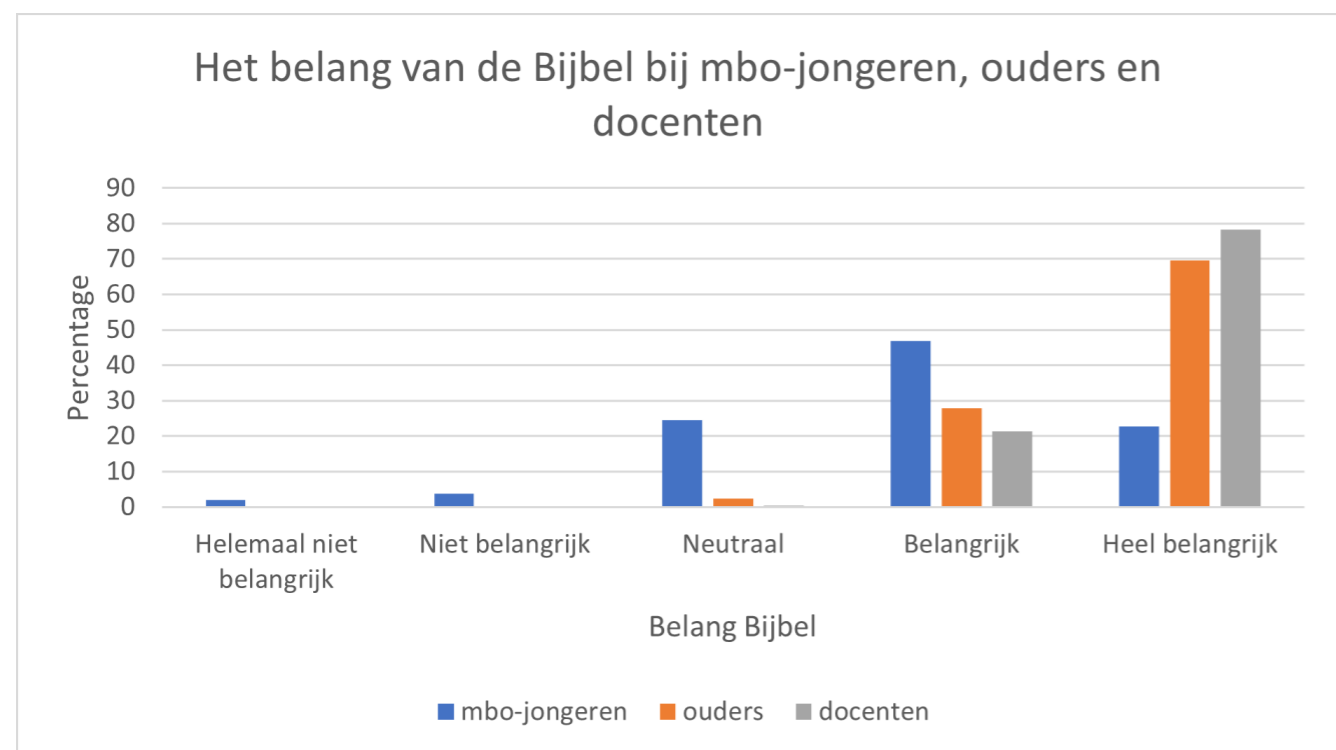
Veel mbo-studenten, hun ouders en docenten reageerden op de enquête over persoonlijk Bijbel lezen op het Hoornbeek College. Een kleine 2000 studenten, 2000 ouders en ruim 350 docenten. Deze respondenten zijn evenredig verdeeld over alle locaties, sectoren en opleidingsniveaus. Driekwart van de studenten is vrouwelijk, wat overeenkomt met de populatie van het Hoornbeek. Van de ouders reageerden voor driekwart moeders. Alle aangesloten reformatorische kerken zijn vertegenwoordigd, waarbij de Gereformeerde Gemeenten onder docenten in een hoger percentage (55,7%) aanwezig is in verhouding tot ouders en studenten (39,5%).

Een kwart van de mbo-jongeren kiest voor 'neutraal' als het gaat om het belang van de Bijbel.

Belang Bijbel

Vergeleken met ouders en docenten lijken mbo-jongeren minder belang te hechten aan de Bijbel. Daar waar ouders en docenten unaniem aangeven dat de Bijbel belangrijk tot heel belangrijk voor hun leven is, geeft zo'n 70% van de mbo-jongeren dit antwoord. Een kwart heeft voor een neutrale positie gekozen tussen belangrijk en onbelangrijk in. Vijf procent vindt de Bijbel onbelangrijk. Over de achterliggende redenen krijgen we via deze enquête weinig inzicht, dat volgt later uit de interviews. Wel zien we onder de jongeren een licht verband tussen leeftijd en het belang van de Bijbel. Naarmate studenten ouder worden, is de Bijbel belangrijker. Ook geslacht heeft invloed, meisjes vinden de Bijbel iets belangrijker dan jongens.

Figuur 1.
Het belang van de Bijbel in het leven van mbo-jongeren, ouders en docenten.

Zes procent mbo-jongeren omschrijft het belang van de Bijbel in een overtreffende trap: het belangrijkste Boek in hun leven.

De meeste respondenten typeerden de Bijbel als de stem van God, de ouders en docenten circa driekwart, terwijl de helft van de mbo-jongeren dit een passende beschrijving vond. Ouders benadrukten daarnaast dat het een wetboek was, terwijl studenten en ouders ook aangaven dat het een heilig boek is. Studenten en docenten hechten veel waarde aan de Bijbel als levensgids. Opvallend is dat 6% van de mbo-jongeren heeft gekozen voor een andere omschrijving dan die uit de enquête. Deze is doorgaans overtuigender dan de gegeven opties, bijvoorbeeld: 'Een gouden Boek. Gods Woord. Een Troostboek. Boek vol onderwijs. Het belangrijkste Boek in mijn leven. Gods stem.' Of: 'Een Boek om God te leren kennen'. Deze open reacties van mbo-jongeren zijn niet alleen sterker en vuriger, maar ook meer dan bij de ouders en docenten aanwezig.

Dagelijks lezen

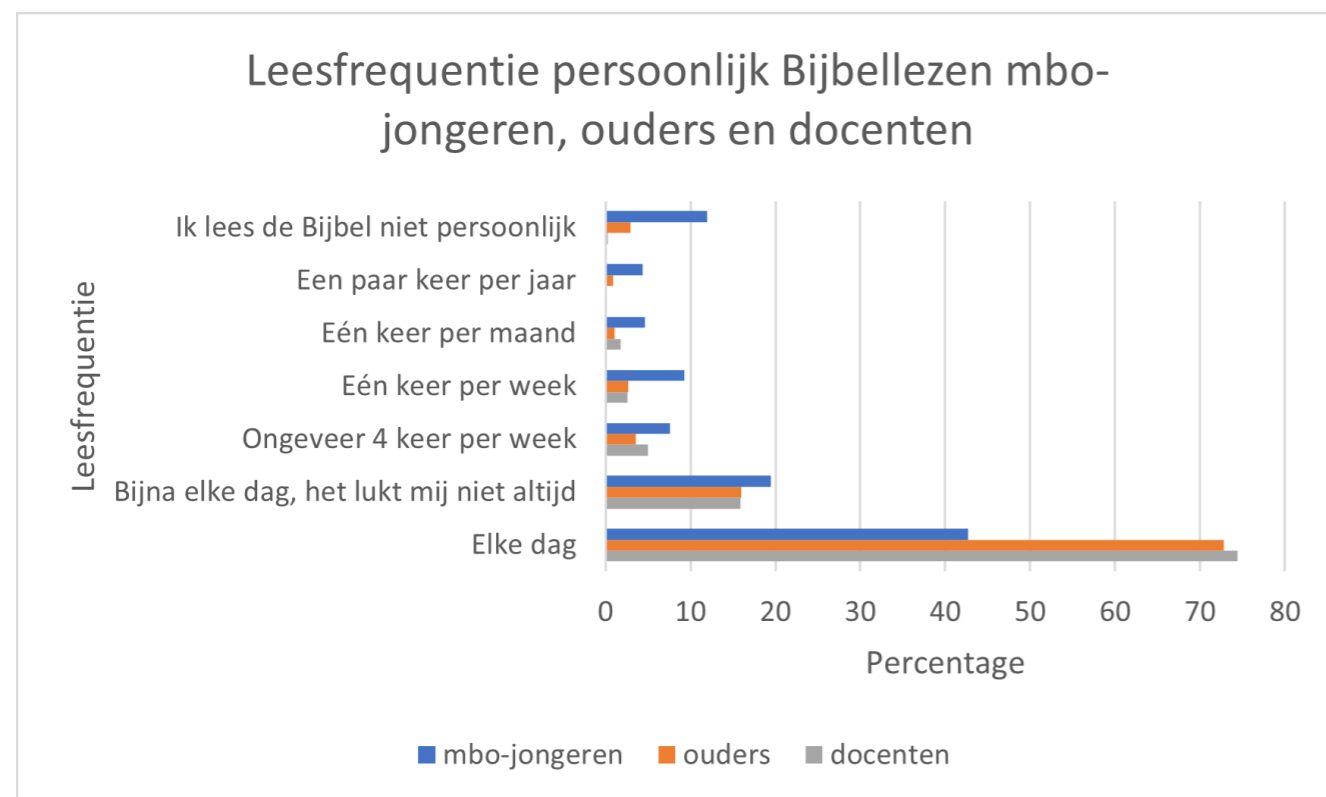
Een grote groep mbo-jongeren leest elke dag zelf uit de Bijbel. Als we daar de groep aan toevoegen die aangeeft wel eens een dag te missen is dit ruim 60%. Zeven op de tien ouders en docenten lezen elke dag persoonlijk uit de Bijbel en twee op de tien lezen bijna elke dag. Een deel van de mbo-jongeren

leest wel regelmatig uit de Bijbel, maar niet dagelijks, een ander deel leest zelden.

Er bestaat een sterk verband tussen de frequentie van Bijbel lezen en het belang dat de mbo-jongere hecht aan de Bijbel. Jongeren die de Bijbel belangrijk vinden, lezen significant meer. Daarnaast zijn er een aantal correlaties die minder sterk zijn, maar wel van betekenis. Zo lezen vrouwelijke studenten iets frequenter en oudere studenten iets meer dan jongere studenten. Ook is er een licht sectoraal verband. Bij gezondheidszorg en welzijn wordt het meest Bijbel gelezen, gevolgd door techniek. Economie en dienstverlening lezen het minst en hebben de meeste niet-lezers.

Leeftijd speelt niet alleen een rol bij studenten, ook bij ouders en docenten blijkt er een significante relatie te zijn tussen leeftijd en leesfrequentie. Ouders en docenten lezen vaker en meer naarmate zij ouder worden. Bij de ouders valt op dat oudere, hoger opgeleide vaders meer persoonlijk Bijbel lezen.

Figuur 2.
Leesfrequentie persoonlijk Bijbel lezen mbo-jongeren, ouders en mbo-docenten.

Ruim 60% mbo-jongeren leest bijna elke dag persoonlijk uit de Bijbel.

Van de 12% mbo-jongeren die niet lezen geeft bijna de helft aan geen zin of interesse te hebben.

Jongeren die de Bijbel
belangrijk vinden,
lezen gemiddeld langer.

Ouders en docenten lezen vaker en
meer persoonlijk uit de Bijbel naarmate
zij ouder worden.

Het niet-persoonlijk Bijbellezen komt bij 12% van de mbo-jongeren voor en 3% bij ouders. Als ouders niet persoonlijk de Bijbel lezen, komt dat meestal omdat zij het niet gewend zijn. Wel gezamenlijk aan tafel of 's avonds, maar niet alleen. Ook wordt een enkele keer genoemd geen tijd of rust te hebben.

Van de 12% studenten die niet lezen geeft bijna de helft aan geen zin of interesse te hebben. Een student beweert: 'Ik heb vragen over het bestaan van een God. Ik merk helemaal niets, terwijl ik er 15 jaar volledig in geloofd heb.' Daarnaast worden nog andere redenen genoemd: geen tijd, geen concentratie, te moeilijk, niet wetend wat te lezen, niet gewend of er niet aan toe komen naast het gezamenlijke lezen: 'Ik vind het wel belangrijk om naast het gezamenlijk lezen nog persoonlijk te lezen, maar ik doe het niet.'

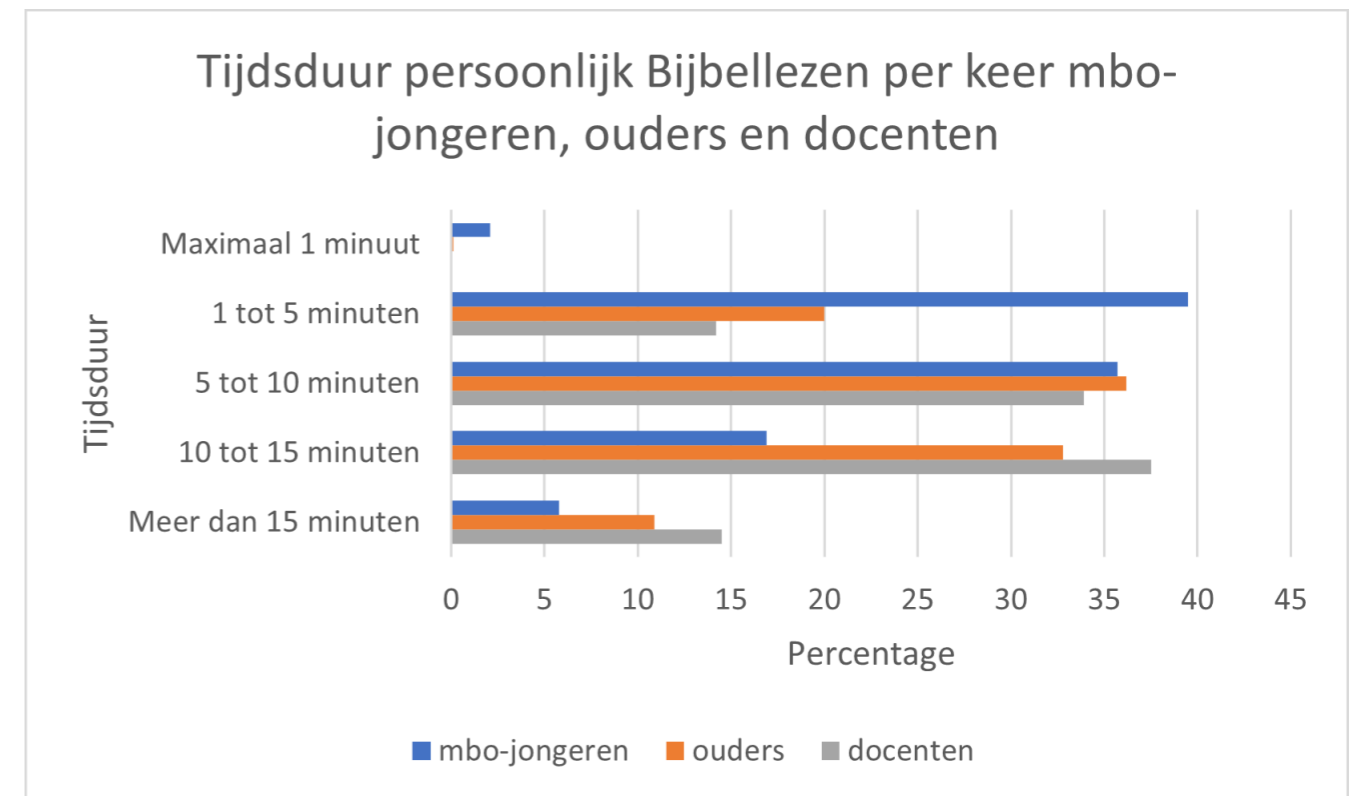
Bij het doorvragen naar het verleden van persoonlijk Bijbellezen blijkt dat de grootste groep is gestopt na de basisschool (33,3%) en een iets kleinere groep na het voortgezet onderwijs (23,9%). Veel van het

niet persoonlijk Bijbellezen is terug te voeren op een niet bestaande gewoonte (30,6%). De restgroep had geen vaste leesgewoonte en las af en toe.

Tijdsbesteding

Gemiddeld leest een mbo-jongere korter dan zijn ouders en de ouders iets korter dan de docenten. De grootste groep studenten leest 1-5 minuten en de daarna grootste groep 5-10 minuten. De ouders lezen 5 tot 10 minuten, gevolgd door 10-15 minuten, terwijl de meeste docenten aangeven 10-15 minuten te lezen, gevolgd door 5-10 minuten. Jongeren die de Bijbel belangrijk vinden, lezen gemiddeld langer. Er is ook een zwakke correlatie met leeftijd: naarmate jongeren ouder zijn, lezen zij iets langer.

Figuur 3.
De tijdsduur die mbo-jongeren, ouders en mbo-docenten per keer besteden aan persoonlijk Bijbellezen.

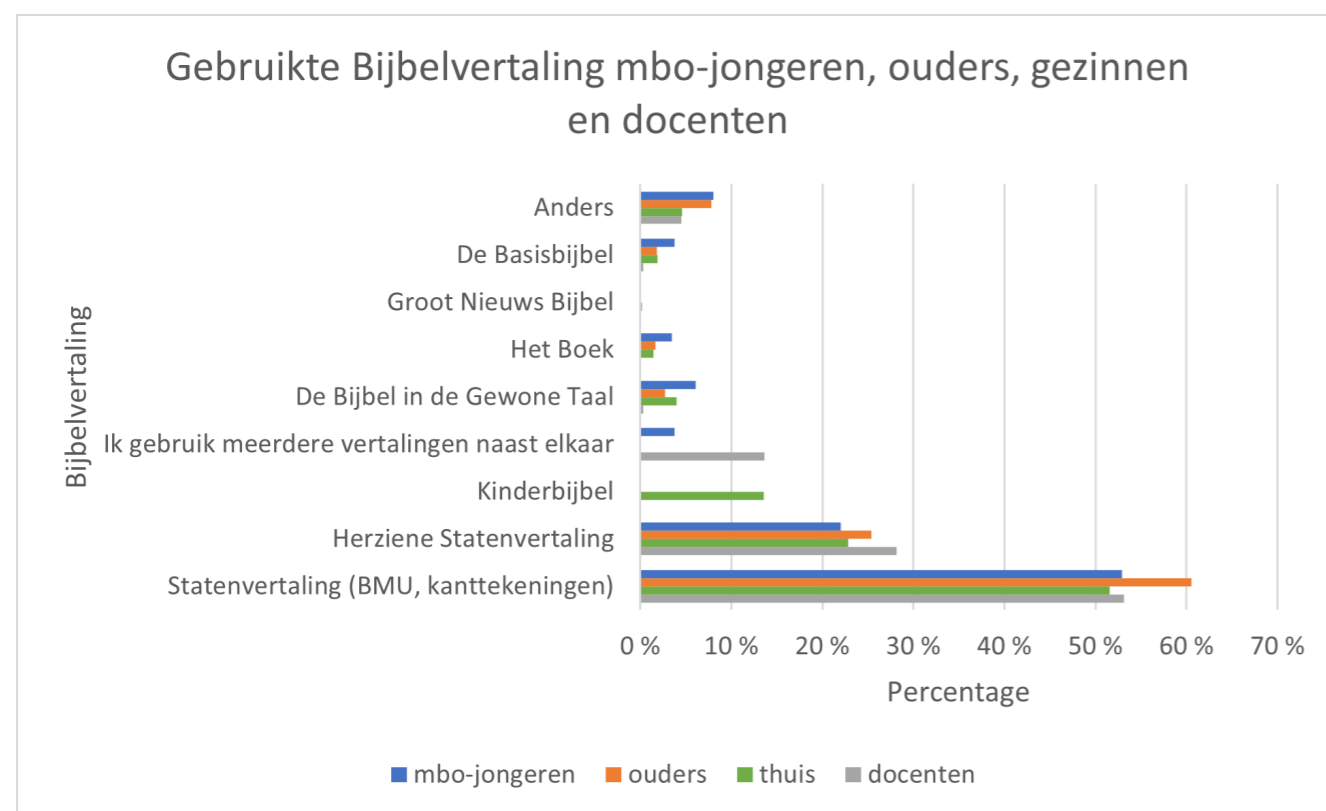

De meeste mbo-jongeren lezen 's avonds hun Bijbel. Bij docenten en ouders gaf de grootste groep aan dat zij op meerdere momenten van de dag de Bijbel persoonlijk lezen. Ruim 20% van de studenten doet dit ook. Ouders en docenten lezen vaker 's morgens. Een even grote groep (ca. 20%) van zowel mbo-jongeren, ouders als docenten wisselde het tijdstip van lezen af al naar gelang de omstandigheden.

Bijbelvertaling

Veel studenten lezen persoonlijk doorgaans dezelfde vertaling als de vertaling die thuis aan tafel wordt gelezen. Voor de meerderheid van alle groepen is dit de Statenvertaling, waarbij ouders persoonlijk het vaakst uit de Statenvertaling lezen (60%). Het gebruik van de Herziene Statenvertaling ligt voor alle groepen rond een kwart. Aan tafel wordt ook regelmatig een kinderbijbel gelezen. Een klein deel van de docenten leest meerdere vertalingen naast elkaar, zo ook een percentage studenten. De grootste variatie aan vertalingen treffen we vervolgens ook bij de jongeren aan: circa 20% leest de Bijbel in gewone taal, de Basisbijbel, het Boek, de Nieuwe Bijbel Vertaling of een buitenlandse vertaling.

Figuur 4.
Gebruikte Bijbelvertaling onder mbo-jongeren, ouders, gezinnen en mbo-docenten.

Vervolg

We vervolgen deze publicatierreeks met nieuwe gegevens in een volgende nieuwsbrief. Geleidelijk zullen we toewerken naar conclusies en handvatten. Ondertussen geven bovenstaande enigszins statische resultaten wel stof tot nadenken. We geven een aantal vragen bij opvallende zaken.

Vragen:

- Waarom heeft een aanzienlijk aantal jongeren 'neutraal' hebben ingevuld bij 'hoe belangrijk is de Bijbel' denk je? Zou je dat kunnen bespreken in de klas?
- Per sector zijn er behoorlijke verschillen in persoonlijk Bijbel lezen van mbo-jongeren. Hoe zou je per sector het persoonlijk Bijbel lezen onder de aandacht kunnen brengen?
- Hoe ouder de student, hoe meer er persoonlijk uit de Bijbel wordt gelezen. Dit geldt ook voor de docenten. Hoe zou het komen dat leeftijd zowel bij studenten als docenten een factor van belang is bij de frequentie van persoonlijk Bijbel lezen?

Nieuwsgierig naar de volgende onderzoeksresultaten over persoonlijk Bijbel lezen bij mbo-jongeren?

We gaan antwoord geven op o.a. de volgende vragen...

- Begrijpen studenten wat ze lezen?
- Is er een relatie tussen leesplezier en persoonlijk Bijbel lezen?
- Zijn er verschillen tussen jongens/ meisjes, sectoren en regio's?
- Hoe goed kunnen docenten het begrip van studenten inschatten?
- Welke rol spelen ouders?

Wil je op de hoogte blijven?
Abonneer je op de nieuwsbrief
van het Kenniscentrum

Of download deze startpublicatie
van de website van de werkgroep
Identiteit & Vorming.

Vragen of opmerkingen?
Mail: kenniscentrum@hoornbeek.nl

De werkgroep Identiteit & Vorming is onderdeel van het Kenniscentrum.
Het Kenniscentrum stimuleert de kennisdeling in (en buiten) de organisatie
op onderwijskundig en identiteitsgebonden thema's.